

April 2026

Bo trygt-samarbejdet

Værdien af naboskab

Livskvalitet, tryghed og robuste lokalsamfund

Nabohjælp

Bo trygt!

Værdien af naboskab

April 2026

Denne rapport er udarbejdet af COWI på vegne af Bo trygt-samarbejdet (Det Kriminalpræventive Råd (DKR), TrygFonden og Realdania) og Nabohjælp.

“Bo trygt” er skabt af TrygFonden og Foreningen Realdania i samarbejde med Videncentret Bolius og Det Kriminalpræventive Råd, der deler visionen om, at danske hjem ikke bliver udsat for indbrud, og at ingen skal føle unødvendig utryghed over risikoen for indbrud.

COWI

Indhold

Undersøgelsens primære konklusioner	5
Introduktion	7
Hvad ved vi om naboskab fra litteraturen?	8
Fire danske cases – og hvad de kan lære os	14
Litteraturliste	28

Undersøgelsens primære konklusioner

Denne rapport belyser, hvordan naboskab kan understøttes som en aktiv strategi i etableringen af trygge, levende og robuste lokalsamfund, hvor samarbejdet mellem myndigheder og borgerdrevne initiativer går hånd i hånd. Rapporten er baseret på et litteraturstudie samt egen dataindsamling i fire lokalsamfund i Danmark.

Litteraturstudiet peger på, at et godt naboskab kendetegnes ved gensidig hjælpsomhed, lokale aktiviteter, tillid samt en oplevelse af sammenhold. Naboskab kan både bestå af lette, uforpligtende relationer såvel som mere organiserede fællesskaber – og begge dele har stor betydning. Et godt naboskab bidrager til øget livskvalitet ved at styrke følelsen af at høre til og mindske ensomhed, og det øger samtidig trygheden ved, at naboer holder øje med og hjælper hinanden. Samtidig peger litteraturen på, at stærke naborelationer gør lokalsamfund robuste over for f.eks. kriminalitet og samfundskriser. Fællesskabet giver handlekraft, idet det bliver lettere for beboere at række ud, organisere sig, tage fælles initiativer og reagere i situationer, hvor der opstår udfordringer eller kriser. På tværs af litteraturen og de fire cases ses det desuden, at naboskaber trives, når beboere og myndigheder spiller sammen. Et område, hvor særligt myndigheder spiller en helt central rolle ift. naboskab, er inden for byplanlægning og byggeri.

I rapporten præsenteres otte nøgleindsigter, der er udviklet med udgangspunkt i egen empiri. Den første indsigt peger på betydningen af lette og uformelle relationer. Små hilsner og genkendelse på gaden skaber tryghed og et tilhørsforhold, som gør det nemt at være en del af fællesskabet – også for dem, der ikke ønsker et stort og forpligtende engagement. Flere steder arbejder myndigheder aktivt med naboskab netop gennem lette relationer og uforpligtende fællesskaber. For ikke at overvælde borgerne skabes lette formater for naboskabsdannelse.

Den anden indsigt peger på, at "en fælles sag" kan samle naboer og skabe retning i fællesskabet. De fælles sager kan variere fra klima, køkkenhaver og genbrug til kulturelle arrangementer, indbrud og beredskab, men fælles for dem er, at de giver beboerne et konkret udgangspunkt for at mødes og handle sammen. Den fælles sag fungerer som noget "tredje" at mødes om – enten når et nyt naboskab skal etableres, eller når et eksisterende naboskab aktiveres.

Den tredje indsigt viser, at et grundlæggende kendskab til sine naboer gør det lettere at række ud og bede om hjælp. I de fire cases ses eksempler på, hvordan det at kende hinanden gør det nemmere f.eks. at låne en bil, få hjælp til praktiske problemer eller holde øje med hinandens butikker og hjem. Sociale arrangementer, såsom fællesspisninger, spiller en central rolle i forhold til at lære naboerne at kende. Både i

litteraturen og i egen empiri ses det, hvordan et socialt sikkerhedsnet på denne måde bidrager til både livskvalitet og tryghed.

Den fjerde indsigt belyser, hvordan ildsjæle er afgørende drivkræfter i aktive lokalsamfund. De samler folk, skaber aktiviteter og holder fællesskabet i gang. I de fire cases ses det, hvordan enkeltpersoners engagement kan løfte hele områder. Samtidig viser særligt én case, at fællesskaber bliver mere robuste, når ansvaret deles – f.eks. ved hjælp af et årshjul, som fordeler opgaver og ansvar på flere beboere. Det står klart, at ildsjæle er en stærk ressource, men at fællesskaber også er sårbare, når ansvaret samler sig hos én eller få personer. Myndigheder kan understøtte ildsjæle ved at tilbyde strukturer, tovholderfunktioner, netværksunderstøttelse og stabil koordinering.

Den femte indsigt viser, hvordan adgangen til ressourcer – både menneskelige, økonomiske og administrative – er en vigtig forudsætning for gode naboskaber. Flere steder lykkes fællesskaber, fordi beboerne har erfaring med f.eks. puljesøgning, kommunale processer eller organisering. Når myndigheder kan hjælpe med denne type opgaver, får beboerne overskud til mere lystbetonede aktiviteter. Myndigheder kan på den måde bidrage til at skabe balance i, hvilke opgaver lokale beboere selv varetager, og dermed mindske behovet for administrative og akademiske kompetencer lokalt. Fællesskaberne synes at trives bedst med en tydelig kontaktperson i kommunen, som både kender lokalområdet og kan hjælpe beboerne i deres naboskabsarbejde – og som dermed fungerer som en slags udstrakt hånd fra myndighederne. Det har stor betydning at blive mødt af et konkret menneske frem for en stor organisatorisk struktur.

Den sjette indsigt viser, at fysiske mødesteder er vigtige for naboskabet. Det kan være i form af et fælleshus i en gammel skole, en nærgenbrugsstation med plads til ophold, en offentlig plads i byen eller blot muligheden for at leje et lokale til fællesspisninger. Uden steder at samles kan det være vanskeligt at afholde aktiviteter og dermed styrke sociale relationer. Et mødested kan dog tage mange former.

Endelig viser den syvende og ottende indsigt, at naboskabet styrkes, når lokale kræfter og myndigheder rækker ud og understøtter hinanden. Naboskabet opstår, når små og store møder får plads, når fællesskaber bygges op omkring konkrete sager, når ildsjæle ikke står alene, når ressourcer er tilgængelige, når mødesteder gør kontakt nem og naturlig, og når der er et menneske at række ud til, når der er brug for hjælp.

Et godt naboskab fremmer både livskvalitet og tryghed. Samtidig bidrager det til social robusthed over for både større og mindre kriser. Der er derfor god grund for både kommuner og civilsamfund til aktivt at arbejde med at styrke det gode naboskab i Danmark.

Introduktion

Denne rapport belyser, hvordan naboskab kan understøttes som en aktiv strategi i etableringen af trygge og levende lokalsamfund, hvor samarbejdet mellem offentlige aktører og borgerdrevne initiativer går hånd i hånd. Rapporten er baseret på et overordnet litteraturstudie af forholdet mellem naboskab, livskvalitet, tryghed og robuste lokalsamfund samt egen dataindsamling i fire lokalsamfund i Danmark. Herunder fællesskabet omkring Blågårdsgade på Nørrebro, i Broby lidt uden for Sorø, i Jegerup nær Haderslev og i Urbanplanen på Amager.

Rapporten er udarbejdet på vegne af Bo trygt-samarbejdet (Det Kriminalpræventive Råd (DKR), TrygFonden og Realdania) og Nabohjælp. Formålet med rapporten er at samle viden om naboskabets betydning for livskvalitet, tryghed og robuste lokalsamfund. Rapporten suppleres af en kort inspirationsfilm, som viser praksisnære erfaringer fra en udvalgt case – nemlig Broby i Sorø Kommune. Med udgangspunkt i både eksisterende forskning og ny viden, skaber rapport og film således et solidt grundlag for forståelse og videre indsatser fokuseret på at styrke naboskaber og lokalsamfund på tværs af civilsamfund og myndigheder.

Metoden bag

Metoden bag denne rapport bygger på en kombination af litteraturgennemgang, kvalitative casestudier og dialogbaseret vidensudveksling.

Først og fremmest er der lavet en litteraturgennemgang. Herunder en systematisk indsamling og gennemgang af eksisterende forskning og rapporter om naboskab, livskvalitet, tryghed og robuste lokalsamfund. Udgangspunktet var litteratur, udvalgt af DKR, som blev læst og analyseret af medarbejdere fra både DKR og COWI. Fokus var på at besvare seks kernespørgsmål, stillet af DKR. De seks kernespørgsmål er:

- Hvad der kendetegner et godt naboskab?
- Hvilke forhold understøtter et godt naboskab?
- Hvilke barrierer er der for at skabe et godt naboskab?
- Hvilken betydning har naboskabet for hhv. danskernes livskvalitet og tryghed?
- Hvilken betydning har naboskabet ift. at skabe lokalsamfund, der er robuste over for kriminalitet og samfundskriser?
- Hvilken rolle spiller hhv. myndigheder og civilsamfund ift. at understøtte det gode naboskab/robuste lokalsamfund?

Som led i litteraturstudiet blev der etableret en læsegruppe, bestående af tre forskere samt repræsentanter fra DKR og COWI. Læsegruppen mødtes to gange med det formål at fortolke litteraturens vigtigste pointer, identificere videnskuller og kvalificere udvælgelsen af relevante cases. Derudover drøftede læsegruppen den indsamlede data og de mest interessante indsigter heri. Baseret herpå blev der identificeret supplerende litteratur, som også indgår i litteraturstudiet.

Dernæst er der indsamlet ny empiri gennem de udvalgte cases, som repræsenterer forskellige lokalsamfund og naboskabsindsatser. Et særligt fokus har været på samspillet mellem myndigheder og civilsamfund som del af naboskabsindsatserne. Ved de fire cases er der udført følgende dataindsamling:

- Online interviews med nøglepersoner fra både myndigheder og andre relevante aktører.
- Feltbesøg til hvert lokalsamfund, herunder separate interviews og/eller fokusgruppeinterviews med lokale beboere samt rundvisning i lokalområdet.

Dataindsamlingen blev dokumenteret gennem lydoptagelser, fotografier og notater. Fokus var på at afdække lokale erfaringer, samarbejdsformer, potentialer og udfordringer i arbejdet med at styrke naboskabet.

På denne baggrund er nærværende rapport udarbejdet samt tilhørende korte inspirationsfilm. Den første del af rapporten er baseret på litteraturgennemgangen og undersøger, hvad litteraturen kan lære os om relationen mellem naboskab og livskvalitet, tryghed og robuste lokalsamfund.

Rapportens anden del tager udgangspunkt i egen dataindsamling, og præsenterer først de fire danske cases og gennemgår dernæst otte nøgleindsigter, der går på tværs af cases.

Den korte inspirationsfilm tager udgangspunkt i én case, nemlig Broby, som illustrerer det gode naboskab i praksis, og hvordan det kan etableres i samarbejde mellem myndigheder og civilsamfund.

Hvad ved vi om naboskab fra litteraturen?

Diverse undersøgelser og forskningsprojekter kan hjælpe os med at forstå, hvad et godt naboskab egentlig er, hvordan et godt naboskab hjælpes på vej og hvilke faktorer, der påvirker det. Litteraturen kan også hjælpe os med at forstå, hvordan naboskab hænger sammen med oplevelser af livskvalitet og tryghed samt robusthed over for kriminalitet og samfundskriser. Og endelig hvilke roller myndigheder og civilsamfundets spiller i forhold til at understøtte det gode naboskab.

Dette kapitel tager udgangspunkt i litteratur, udvalgt af DKR, samt supplerende litteratur, udvalgt på baggrund af input fra undersøgelsens læsegruppemøder. Se liste over udvalgt litteratur og supplerende litteratur.

Det gode naboskab

Når man taler om naboer og naboskab, behøver det ikke kun at handle om de mennesker, der bor lige ved siden af. Naboskabet kan også omfatte dem, der bor i det omkringliggende lokalområde. Grænserne for, hvem man opfatter som sine naboer, kan variere alt efter boligtype, befolkningstæthed og fysiske skel, så som veje og togbaner, der opdeler et område (Mahncke & Meik Wiking 2025, 108).

Derfor kan naboskab forstås bredt og dække et større lokalområde, og det gode naboskab kan f.eks. vurderes ud fra folks tilfredshed med deres naboer, hvor mange naboer man ser i hverdagen, og omfanget af fælles naboaktiviteter (ibid., 112). Et højt niveau af alle tre faktorer kan pege på et tæt naboskab, men det betyder ikke nødvendigvis, at der skal foregå mange fælles aktiviteter for at skabe gode relationer. Nogle steder er man f.eks. meget tilfreds med naboerne, selvom kontakten primært består af enkle hverdagsudvekslinger

og få sociale arrangementer. I Realdanias undersøgelse af "Vores livskvalitet", fremhæves Bornholm som et sted, hvor man er relativt tilfreds med sine naboer, men det er samtidig et af de steder med færrest naboaktiviteter (f.eks. at holde øje med hinandens boliger, udlån af ting, vejfester, fælles projekter m.m.). Lettere, uforpligtende relationer kan altså i sig selv udgøre et godt naboskab, og selv små interaktioner i hverdagen kan styrke følelsen af samhørighed. Der findes en hel litteratur om vigtigheden i lette relationer – altså et hej til en butiksejer eller et nik til en hundelufter (se f.eks. Sandstrom & Dunn 2014; Granovetter 1973). Både de små og store fællesskaber og de små og store sociale arrangementer bidrager til det gode naboskab.

I nærværende undersøgelse ses både eksempler på de mere forpligtigende nabofællesskaber, hvor der f.eks. samarbejdes om vedligehold af bygninger og fællesområder i Jegerup, men ligeledes de helt lette naborelationer og uformelle fællesskaber, der blot kræver et "Hej", når beboere kigger forbi nærgenbrugen i Urbanplanen. De lette naborelationer skaber desuden tryghed i sammenhæng med at beboere genkender hinanden og hilser på hinanden jævnligt.

For mange mennesker er et godt naboskab vigtigt, blandt andet fordi det skaber tryghed, mindsker risikoen for indbrud og giver en oplevelse af, at man kan regne med dem, man bor i nærheden af (DKR 2025, 6). Når folk bliver spurgt om, hvad der kendetegner et godt naboskab, nævnes især hjælpsomhed i dagligdagen, åbne og venlige samtaler, omsorg og villighed til at holde øje med hinandens hjem samt følelsen af fællesskab og sammenhold omkring sociale aktiviteter (ibid., 9). Naboskabets form og betydning kan dog variere fra sted til sted og person til person, og forskning peger på, at

betydningen af det gode naboskab er under forandring – f.eks. kan lysten til at deltage i fælles aktiviteter variere på tværs af generationer og samfundsmæssige værdier forbundet med fællesskabets rolle (Hojer Bruun 2011).

Faktorer, der understøtter det gode naboskab

Der er nogle steder, hvor naboskabet er bedre end andre. Når man skal arbejde aktivt med at fremme det gode naboskab, er det værd at kende de faktorer, der har en betydning.

Landområder og små-samfund

Undersøgelser af naboskabet i Danmark viser, at tilfredsheden med naboskabet generelt er højest uden for de største byer. Særligt i små ø-samfund og mindre byer oplever beboerne et stærkt naboskab, f.eks. er Fanø, Læsø, Ærø, Samsø, Odder og Stevns blandt de steder, hvor tilfredsheden med naboskabet er størst (Mahncke & Wiking 2025, 109). På den måde har geografiske forhold en stor betydning for det gode naboskab, hvilke konkrete faktorer, der giver disse forskelle, kræver yderligere studier.

Fysiske omgivelser

De konkrete, fysiske omgivelser spiller en væsentlig rolle for, hvordan naboskaber udvikler sig. Mødesteder, fællesarealer og grønne områder gør det lettere at mødes i hverdagen, og i byerne, hvor naborelationerne ikke tegner til at være helt så stærke, kan gode og rekreative gårdmiljøer være med til at styrke det lokale naboskab (Mahncke & Wiking 2025, 117). Det samme fremhæves i en anden undersøgelse, hvor det viser sig, at fællesområder (som grønne områder og bænke)

er mere udbredte i nabolag, hvor naborelationerne er "varme", end i områder, hvor naborelationerne opleves som "køligere" (DKR 2025, 35). Således har byplanlægning og udformning af boligområder og fællesarealer en betydning for naboskabet, herunder møder mellem mennesker og muligheden for at skabe relationer. Der peges desuden på, at f.eks. beboere på blinde veje oftere danner venskaber sammenlignet med dem, der bor på veje med gennemkørende trafik (Mahncke & Wiking 2025, 116). I nærværende undersøgelse ses også vigtigheden i at have et fælles mødested, f.eks. en gammel skole, der kan fungere som fælleshus i Jegerup.

Som det blev fremhævet tidligere, har små daglige interaktioner – altså helt lette relationer – betydning for både naboskab, livskvalitet og tryghed (Mahncke & Wiking 2025, 80). Fysiske forhold og fællesarealer, der understøtter de små møder, er derfor med til at understøtte naboskabet. Som det f.eks. ses i nærværende undersøgelse, kan dette også være i form af et kort, uformelt møde ved nærgenbrugsstationen i Urbanplanen.

Børn

Samtidig ses det i litteraturen, at folk med børn oftere har et godt og mere nært naboskab, fordi børn skaber naturlige møder mellem naboer (ibid., 146). I nærværende undersøgelse ses det også, hvorledes unge børneforældre i Broby giver en gejst til naboskabet og gør en indsats for at skabe sociale arrangementer for deres børn. Samlet set er der således både geografiske, fysiske og sociale faktorer, der tilsammen understøtter det gode naboskab.

Barrierer for det gode naboskab

Ligesom der findes forhold, der kan understøtte et godt naboskab, peges undersøgelser også på en række barrierer.

Byen

Et tydeligt mønster er, at tilfredsheden med naboskabet generelt er lavere i de store og tætbefolkede byer, hvor København ligger helt i bund (Mahncke & Wiking 2025, 109). Det tyder på at være vanskeligere at etablere naborelationer i storbyen, og der peges på et betydeligt potentiale for at udvikle nye løsninger, der

kan styrke relationerne. Nogle af de postnumre, hvor naboaktiviteterne er højest – som Mårslet, Hjortshøj og Lejre – ligger i mindre byer uden for de store byområder, mens postnumre i de store byer – Randers, Odense, Aarhus, Esbjerg, Aalborg og København – ligger i den modsatte ende af skalaen (ibid., 111). I nærværende undersøgelse ses eksempler på gode naboskaber både i storby- og landsbykontekst. Interessant nok omtaler flere beboere i Blågårdsgade og Urbanplanen, der begge ligger i København, deres lokalområder som "en landsby i byen." Ideen om et mindre landsbysamfund lader derfor til at spille en rolle også i de gode naboskaber i storbyen.

Boligform

Der er samtidig store forskelle på naboskabet afhængigt af boligform. Tættest kontakt ses i parcelhuskvarterer, landsbyer og områder med rækkehuse, mens folk i etageejendomme generelt har mindre forbindelse til deres naboer. Hvis der derimod findes gode gårdmiljøer eller fællesarealer i forbindelse med etagebyggeri, ser man ofte et højere niveau af naboaktiviteter (ibid., 117–118). Der peges også på, at nabostøj hænger sammen med lavere livskvalitet, hvilket kan være med til at svække naboskabet (ibid., 87).

Ejerform

Boligens ejerform spiller også en rolle. Der ses færre relationer i kvarterer med mange lejere end i områder med mange ejerboliger, og boligejere er i højere grad engageret i både civilsamfund og naboskab end andre (ibid., 119; Rohe & Stegman 1994). Det kan hænge sammen med, at ejerskab ofte giver en større følelse af kontrol og lyst til at investere sig i både hjemmet og lokalområdet – noget, der også fremhæves i studier af danskernes boligpraksisser (Vacher 2007; 2010).

Fysiske omgivelser

Også de fysiske omgivelser kan skabe barrierer, f.eks. fremhæves høje hække og hegn som konkrete hindringer for naboskabets udvikling. De er nemlig mere udbredte i områder med "lune" naboskaber end i områder med "varme" naboskaber, hvilket kan indikere, at sådanne afskærmninger signalerer afstand og reducerer muligheden for kontakt (DKR 2025, 35).

Flytning

Hyppe flytninger og stor udskiftning blandt beboere er endnu en væsentlig barriere. Personer, der flytter ofte, er generelt mindre tilfredse med deres naboskab, omgås naboerne sjældnere og deltager i færre naboaktiviteter (Mahncke & Wiking 2025, 112). Tilsvarende viser undersøgelser, at jo længere tid folk bor det samme sted, jo bedre naboskab oplever de. Danskere med "varme" naboskaber forventer i højere grad at blive boende i deres bolig i mere end fem år sammenlignet med dem med "lune" eller "kølige" naboskaber (Epinion for DKR 2025, 33). Det tyder på, at et godt naboskab ikke blot afhænger af fasthed i beboersammensætningen, men også kan være med til at fastholde folk i området.

Indvandrerbaggrund

Når det gælder fælles normer og værdier, fylder dette relativt lidt i folk vurdering af, hvad der er

vigtigt for et godt naboskab (DKR 2025, 10). Samtidig viser undersøgelser dog, at mennesker med indvandrerbaggrund typisk oplever mere ensomhed end andre, hvilket kan være et tegn på, at naboskabet ikke fungerer lige godt på tværs af alle etniske grupper, og at der her kan være behov for ekstra fokus netop her (Mahncke & Wiking 2025, 130). I samme undersøgelser er der i hvert fald en tydelig sammenhæng mellem gode naborelationer og lav grad af ensomhed (ibid., 163). I nærværende undersøgelse peger beboerne – i det ellers stærke nabofællesskab – i Jegerup på, at det er særligt svært at inddrage landsbyens beboere med anden etnisk baggrund, bl.a. fordi der er en sproglig barriere. Mens man i Blågårdsgade har særlig fokus på at inddrage beboere på tværs af etniske og sociale grupper, da man ønsker at skabe et fællesskab for alle.

Naboskabets betydning for livskvalitet og tryghed

Undersøgelser viser, at danskernes livskvalitet hænger sammen med kvaliteten af deres naboskab. Særligt tydelig er sammenhængen mellem gode naborelationer og lavere grad af ensomhed, som er en af de faktorer, der påvirker livskvaliteten mest – langt mere end f.eks. folks økonomi (Mahncke & Wiking 2025, 163). De gode naborelationer har en betydning for folks oplevelse af "at høre til", hvilket har betydning for livskvaliteten.

I forhold til livskvalitet fremhæves de mere lette eller uformelle relationer også som vigtige. Det fremhæves, at kontakt med mennesker, man ikke kender særlig godt, spiller en vigtig rolle for trivslen i hverdagen (ibid., 193). Naboer og mennesker i lokalområdet hører ofte til netop denne kategori af lette relationer, som kan have stor positiv betydning. Som det beskrives i Realdanias udgivelse Vores Livskvalitet: "Jo flere naboer vi har noget at gøre med, og jo mere tilfredse vi er med naboskabet, jo mere tilfredse er vi med vores liv" (ibid., 112).

Det er ikke kun naboskabet, der påvirker folks livskvalitet – det er også oplevelsen af tryghed eller utryghed. Dem, der oplever en utryghed i deres lokalområde, har en signifikant lavere livskvalitet end dem, som ikke oplever utryghed i lokalområdet (ibid., 86). I forhold til tryghed viser undersøgelser derudover, at særligt ift. kriminalitet og indbrud, så er det ikke alle forebyggende tiltag, der har en gavnlig effekt på trygheden. Dog har netop de naboskabsbaserede tiltag en positiv effekt på folks oplevelse af tryghed. Dette dækker over f.eks. at have aftaler med naboer om at holde øje med hinandens boliger. Mens tiltag som "selvbevæbning" kan have den modsatte effekt og skabe øget utryghed (Scherg & Ejrnæs 2024, 47). Undersøgelsen peger samlet set på, at det særligt er naboskabsbaserede tiltag, der bidrager positivt til trygheden.

Naboskabets betydning for robusthed over for kriminalitet og samfundskriser

Litteraturen peger på, at lokalsamfund, hvor folk kender hinanden og kan finde ud af at hjælpe hinanden, klarer sig bedre gennem kriser. I samfund, hvor de sociale relationer er baseret på tillid, er det nemlig lettere at mobilisere ressourcer og koordinere – dermed er de bedre klædt på til både at forberede sig på, reagere på og komme sig efter kriser (Rosén 2025). Forskning om lokalberedskab peger ligeledes på, at beredskabet fungerer stærkest, når det tænkes ind i eksisterende organiseringer og fællesskaber (Baron et al. 2025a).

I studier af fællesskabsorienterede boformer ses eksempler på, hvordan netop kollektivet styrker motivationen for at fastholde fælles mål og arbejde sammen om en fælles sag (Høite Hansen 2019). Her fungerer sammenholdet som en styrkende faktor, der giver beboerne mulighed for at stå sammen om projekter og principper, som de ønsker at opretholde (Marckmann

et al. 2012, 428). Det kollektive kan dermed ikke kun bidrage til robusthed men ligeledes til handlekraft. I nærværende undersøgelse ses ligeledes, på tværs af cases, hvordan "en fælles sag" kan fungere som anledning til, at beboere organiserer sig lokalt.

Omvendt kan særligt robuste og stærke fællesskaber også udvikle sig i retning af lukkethed. Der findes eksempler på fællesskaber, hvor tilknytningen bliver så tæt, at det skaber en form for eksklusion – hvor sammenhold, tryghed og resiliens er stærk inden for fællesskabets murer, mens at borgere uden for fællesskabet står svagere. Litteraturen om afgrænsede boligområder som "gated communities" viser, at ønsket om sikkerhed i nogle tilfælde kan føre til social adskillelse (Low 1997; 2017). Det understreger betydningen af, at et godt naboskab bør rumme både sammenhold, men også åbenhed over for omverdenen.

Undersøgelser peger på, at fællesskaber og sociale relationer kan fungere som en form for buffer, når livet bliver udfordrende. Personer, der står uden for sociale fællesskaber, er langt mere sårbare end dem, der indgår i stærke lokale relationer, og de sociale bånd kan dermed være med til at skabe både resiliens og robusthed over for både personlige og samfundsmæssige kriser (Mahncke & Wiking, 125). I nærværende undersøgelse ses eksempler på, hvordan et grundlæggende kendskab til hinanden, gør det lettere at række ud og bede om hjælp – f.eks. når ens bil er gået i stykker.

I litteraturen fremhæves desuden, at dét at være aktiv sammen med andre og deltage i meningsfulde aktiviteter kan styrke tilliden til både andre mennesker, men også til samfundet generelt. Hyppige aktiviteter og samvær med naboer kan bidrage til en større institutionel tillid, hvilket kan være afgørende for, hvordan folk reagerer i krisesituationer (Mahncke & Wiking 2025, 202-203).

Samlet set er det lokale fællesskab en vigtig forudsætning for både tryghed, handlekraft og robusthed, f.eks. i mødet med kriminalitet og samfundskriser.

Myndigheder og civilsamfunds rolle ift. gode naboskab og robuste lokalsamfund

Myndigheder og civilsamfund spiller begge en central rolle i at understøtte gode naboskaber og robuste lokalsamfund.

Relationen mellem myndigheder og civilsamfund kan med fordel forstås gennem den klassiske tænkning om spillet mellem bottom up- og top down-indsatser (Sandstrom 2014; Peterman 2000). Her er grundtanken, at borgere og civilsamfund f.eks. kan bidrage med lokalkendskab, sammenhold, engagement og handlekraft – nedefra, mens myndigheder f.eks. kan understøtte med rammer, koordinering og langsigtede løsninger – oppefra. I nærværende undersøgelse ses både cases, hvor myndigheder spiller en stor rolle ift. naboskabet, f.eks. i Urbanplanen i kraft af den sociale helhedsplan, men også cases hvor civilsamfundet er den primære drivkraft med mindre støtte fra myndigheder, f.eks. i Broby og Jegerup.

Et område, hvor særligt myndigheder spiller en helt central rolle ift. naboskab, er inden for byplanlægning og byggeri. Den fysiske udformning har nemlig, som før beskrevet, stor betydning for, hvordan stærke og bæredygtige naboskaber kan opstå – både i landskaber, byrum og i selve bygningsmassen (Mahncke & Wiking 2025, 102). De fysiske rammer, myndigheder er med til at skabe, kan enten understøtte eller hæmme udviklingen af lokale fællesskaber.

I forhold til robuste lokalsamfund og håndtering af eventuelle kriser spiller samarbejdet mellem myndigheder og civilsamfund en vigtig rolle. I en undersøgelse af naboskab fremhæves deling af information som en central del af et velfungerende naboskab (DKR 2025). Særligt i forbindelse med kriser udgør kommunikation en barriere for et effektivt beredskab, og derfor fremhæves lokal koordinering af kommunikationen som en afgørende faktor. Et lokalsamfund, hvor beboerne kender hinanden og er vant til at kommunikere, står stærkere, når uforudsete hændelser opstår. For eksempel i forbindelse med kystbeskyttelse og stormflod fremhæves det, at myndigheder ikke kan stå alene med eget beredskab, men må inddrage civilsamfund og borgere i indsatsen, særligt i forhold til intern kommunikation (Baron 2025b).

Som tidligere nævnt, viser undersøgelser desuden, at et aktivt naboskab, hvor man jævnligt ses eller taler sammen, kan være med til at styrke den institutionelle tillid i et område. Jo stærkere relationerne mellem naboerne er, desto større tillid har beboerne også til de institutioner og strukturer, der omgiver dem (Mahncke & Wiking 2025, 203). På den måde bliver et godt naboskab ikke kun et spørgsmål om sociale relationer, men også en faktor, der kan bidrage til et mere velfungerende samarbejde med netop myndigheder.

Fire cases

Rapportens anden del tager udgangspunkt i egen dataindsamling og præsenterer først de fire danske cases. Dernæst gennemgås otte nøgleindsigter, der går på tværs af casene.

I det følgende beskrives hver case som sin egen lille fortælling om naboskab og lokalsamfund. Hvert sted har sine særegenheder, som fremhæves her, og som beskrives bedst i sin specifikke, lokale kontekst.

Jegerup

I Jegerup, nær Haderslev, har man i årtier haft et stærkt fællesskab. Det er svært helt at sige, hvornår og hvordan det startede, men for cirka 15 år siden blev byens skole lukket. Og det ændrede i hvert fald noget.

Den gamle skole som byens mødested

Som reaktion på skolelukningen besluttede beboerne i landsbyen, at de gerne selv ville overtage bygningen, renovere og vedligeholde den samt passe grunden omkring.

Vi er en gruppe af 'grønne mænd', der skiftes til at slå græsplænen [omkring skolen] og holde orden i planterne. Det tager jo et par timer at slå græsset, men når man kun skal gøre det en gang imellem, så er det jo fint.

Christian, beboer i Jegerup

At Haderslev Kommune stiller den gamle skole til rådighed betyder enormt meget for naboskabet i Jegerup. Det fysiske mødested danner nemlig rammen om en lang række aktiviteter og funktioner, såsom modeltogsforening, billardklub, herberg og træningscenter. Lokalerne på den gamle skole bruges grundlæggende til det, beboerne ønsker. F.eks. er Christian optaget af at "preppe" og tænke i beredskab på vegne af landsbyen. Han ser skolen som et oplagt samlingssted i tilfælde af en nødsituation, og er derfor gået i gang med at undersøge mulighederne herfor.

Samarbejde med Kommunen

Til at understøtte tiltagene i Jegerup og andre landsbyer, har Haderslev Kommune en landdistriktskoordinator ansat – hun hedder Bitten. Bitten hjælper med større faciliteringsopgaver, men har også øje for helt små ting, der gør en forskel for fællesskabet:

Der var nogle mænd i landsbyen, som gerne ville spille billard. De fik et lokale på skolen og fik samlet penge sammen til et bord. Efterfølgende ringede Bitten og sagde, at hun havde fundet fem gamle Holmegaard lamper – nogle flotte grønne nogle – og så fik vi dem ned i billardrummet. Det havde hun jo ikke behøvet at hjælpe os med, men de er så flotte.

Asta, beboer i Jegerup

Beboerne i Jegerup kender Bitten rigtig godt – og omvendt. Kommunen er således ikke en stor, upersonlig myndighed, men en konkret person, de let kan kontakte.

Vigtigheden i at kende hinanden

Fællesskabet i Jegerup er gammelt og veletableret – man har i generationer boet og levet sammen i den lille by. Derfor kan man ikke sige, at beboerne er eksperter i at opstarte naboskaber, men de er eksperter i at drive og få dem til at overleve over lang tid. Hvis de skal give andre lokalsamfund et godt råd til at drive lokale fællesskaber, er svaret:

Lav borgerspisinger! Hvor man betaler 50-70 kr. pr. mand. Dét trækker altså folk til! ... Folk lærer hinanden at kende – man kan ikke undgå at tale med én, man ikke lige har talt med før. I forhold til beredskab er det faktisk også vigtigt at vide, hvem hinanden er. F.eks. hvem, der har særlig brug for hjælp. Jeg ved fra fællesspising, at her bor en dame med iltmaske – hun vil have brug for hjælp, hvis strømmen svigter.

Christian, beboer i Jegerup

Blågårdsgade

Blågårdsgade

Naboskabet på Blågårdsgade består af en blanding af det lokale butiks- og restaurationsliv, beboernetværk samt kulturelle begivenheder, så som Blågårdsfestivalen for både beboere og besøgende.

Blågårdsgade er placeret på det indre Nørrebro i København, og er især kendt for sin levende hande­lsgade med små selvstændige butikker, caféer og barer med udeservering. Omtrent halvvejs oppe ad gaden ligger Blågårds Plads, der er omkranset af forskellige boligformer, der giver en forskelligartet beboersammensætning. Pladsen har tidligere haft et blakket ry som værende knudepunkt for kriminalitet, og selvom dette stadig er en udfordring, fylder det markant mindre den dag i dag. Blågårdsgade er et eksempel på, hvordan naboskab på tværs af beboere, erhvervsliv og besøgende, kan skabe et trygt og samtidig urbant område, hvor folk føler sig hjemme.

Erhvervslivet – en landsby i byen

Flere butiksejere i Blågårdsgade beskriver området som "en landsby i byen" og fremhæver, at de kender deres naboer rigtig godt. En butiksejer forklarer,

//

Det føles lidt som, at man har kollegaer på vejen, når man kommer på arbejde.

Louise, butiksindehaver

Erhvervslivet er formelt organiseret i en handelsforening, der arrangerer forskellige events, f.eks. Halloween. Nogle af de erhvervsdrivende har det primære kendskab til hinanden gennem handelsforeningen, mens kendskabet for andre i højere grad er det uorganiserede og uformelle naboskab. En anden butiksejer beskriver, hvordan hun, ved flytningen til Nørrebro, blev mødt med stor imødekommenhed fra både beboere og erhvervsdrivende. Hun siger, at denne måde at byde nye butikker velkommen i kvarteret er en god måde at skabe et godt naboskab.

Lokale festivaler

Et andet ben i naboskabet på Blågårdsgade er lokale kulturarrangementer, bl.a. Blågårdsfestival og 48 Timer Festival. Ebbe, der driver en bar i gaden, er også ansvarlig for de to festivaler sammen med Line, der er kommunikationsansvarlig.

Blågårdsfestivalen blev opstartet med det formål at skabe positive fortællinger om Blågårdsgade og Blågårds Plads. Det er en klar strategi at sikre en festival for alle, der bor på og omkring pladsen, og derfor ønsker man at booke kunstnere og lave aktiviteter, der faktisk engagerer lokale beboere. Samtidig er festivalen åben for alle og tiltrækker derfor også besøgende. Yderligere samarbejder de med et aktivitetscenter for "unge på kanten," og giver dem arbejde i forbindelse med festivalerne. Denne aktive deltagelse fra lokale unge betyder, at der opstår et personligt engagement på tværs af området, hvilket er essentielt, hvis man skal lykkes med sådan et arrangement i Blågårdsgade, mener Ebbe. Dog efterlyser han engagement fra kommunen. De får kommunal støtte, men festivalen er i høj grad drevet af frivillige. Ebbe efterlyser en kontaktperson hos kommunen, som kender stedet – fordi uden lokalkendskab kommer man ikke langt på Blågårds Plads.

Urbanplanen

Urbanplanen

Urbanplanen er en del af Amagerplanen, der består af i alt 19 almennyttige boligafdelinger med omkring 9.000 beboere. Amagerplanen er en boligsocial helhedsplan, der støtter beboere med alt fra at finde jobs til at opleve medborgerskab – alt sammen gennem lokale, sociale aktiviteter. Der er i alt 12 ansatte i Amagerplanen.

Der foregår en lang række initiativer i Amagerplanen, og det er i særdeleshed i Urbanplanen, man finder flere af dem, der virkelig er lykkedes med at understøtte et godt naboskab. Alle initiativer organiseres af Amagerplanens medarbejdere – ofte i samarbejde med kommune eller andre myndigheder.

Nærgenbrugen

Et initiativ, der i høj grad har fremmet det lokale naboskab, er nærgenbrugsstationen. Den er lavet i samarbejde med Amager Ressource Center og fungerer primært som et sted, hvor lokale kan komme af med affald. Der er dog også "byttecentralen", som i høj grad fungerer som lokalt mødested. Byttecentralen er et sted, hvor folk kan afsætte brugbare ting for at andre kan få glæde af dem. Samtidig afholdes der arrangementer, hvor genanvendelse og ressourceforbrug er i fokus. Der er en tilstødende container, indrettet til ophold, hvor der altid er kaffe på kanden, og dem, der har lyst, kan komme ind og få en snak.

Dette har ført til, at rigtig mange beboere jævnligt kommer forbi nærgenbrugsstationen, både for at se efter genbrug og for at få en snak med andre beboere og stationens medarbejdere. Det er vigtigt, at medarbejderne er genkendelige for beboerne og de møder de samme ansigter igen og igen – det understøtter naboskab og tryghed, forklarer en medarbejder i Amagerplanen.

Ifølge medarbejderne i Amagerplanen, har nærgenbrugsstationen betydet, at mange beboere kender hinanden og samtidig betyder flowet af mennesker, at området opleves langt tryggere.

Broby

I Broby, lidt uden for Sorø, har Grete & Signe etableret et nyt grønt nabofællesskab.

Sorø Kommune har nemlig siden 2024 været del af det landsdækkende initiativ, kaldet Grønne Nabofællesskaber. Kommunen arbejder aktivt med at skabe fællesskaber, hvor borgere kan engagere sig, hvis de ønsker at få en grønnere hverdag og gøre en forskel for klimaet – sammen med sine naboer.

Borgere, der ønsker at starte et fællesskab, kan få sparring og rådgivning fra kommunens to klimakoordinatorer. I 2025 gennemførte de en række "klimacafeer", hvor alle interesserede borgere kunne deltage og høre klimarelaterede oplæg og lære om genbrug, reparation, upcycling af tøj m.m. Signe fra Broby deltog i flere af disse klimacafeer og blev her opfordret til at starte et lokalt nabofællesskab.

Signe har boet i Broby i 9 år, mens hendes nabo, Grethe, har boet der i 25 år. De fortæller, at der de senere år er flyttet mange unge børnefamilier til – tidligere var det mest ældre mennesker, og der var ikke så meget energi i naboskabet. I takt med, at der er kommet flere yngre, er der også kommet god energi og virkelyst. For et par år siden blev der etableret et lokalråd, og til det første lokalrådsmøde foreslog Signe at etablere et grønt nabofællesskab. Herefter tilsluttede flere naboer sig det nye fællesskab, bl.a. Grethe.

Kommunal viden og administrativ støtte

Grethe er for nyligt gået på pension, men har arbejdet mange år i Sorø Kommune, så hun har dét, hun kalder "kommunal viden." Det forklarer hun er vigtigt for at forstå, hvilke puljer man kan søge, hvilke forvaltninger man skal have fat i, hvordan man får opbakning til initiativer m.m. Det har været essentielt i opstarten af nabofællesskabet i Broby at sætte den viden i spil. Samtidig har det været både motiverende og helt afgørende, at Grønne Nabofællesskaber/Sorø Kommune altid står klar med administrativ støtte og rådgivning.

Et årshjul med grønne aktiviteter

I Broby har beboerne i det grønne nabofællesskab udarbejdet et årshjul med aktiviteter. Hver aktivitet er delt ud på forskellige tovholdere – altså forskellige beboer, der hver har ansvar for deres gennemførelse. Lige nu er der planlagt affaldsindsamling, et spirefællesskab, hvor man forspirer forårets planter, en plantebyttedag, fællesspisninger, fastelavn, en havevandring m.m. Grethe forklarer, at de både har små ideer, som kan gennemføres i dag, men også større drømme, som fællesskabet måske kan arbejde med på langt sigt – f.eks. at etablere et energifællesskab, hvor de investerer i jordvarme. Formålet med årshjulet er, at ingen står alene med ansvaret for fællesskabet.

Fire deltagere er fire mere end før

Signe mener, at en af grundene, til at det er gået godt med deres nye nabofællesskab, er den positive energi og drivkraft, som tilflytterne har. Samtidig har de med "det grønne" ramt ind i en tidsånd, der resonerer hos flere – "sådan noget med selvforsyning og køkkenhave er jo i tiden," siger Signe.

Hvis Signe og Grethe skal give andre kommuner eller lokalsamfund et råd, så vil det først og fremmest være at starte fællesskabet omkring et meget konkret projekt. De startede med en plantebyttedag – og det gav dem noget konkret at mødes om. Derudover fortæller Signe, at man skal blive ved og ikke give op:

Det er også vigtigt med tålmodighed! Man skal ikke give op, bare fordi det går langsomt. Til vores første arrangement kom der kun fire! Ja ja, men det er altså fire mere end før.

Signe F., beboer i Broby

Fire danske cases – og hvad de kan lære os

I det følgende gennemgås rapportens otte nøgleindsigter, der går på tværs af cases. Disse er udviklet med udgangspunkt i egen empiri – med ovenstående litteratur i baghovedet.

Samlede indsigter

De lette relationer og det uformelle fællesskab

Lette relationer og uformelle fællesskaber er vigtige for et godt naboskab. De spiller en stor rolle for følelsen af at høre til i et lokalområde. De opstår i hverdagen, når beboere hilser, udveksler et par ord eller blot genkender ansigter i opgangen eller på vejen, og de skaber en grundlæggende tryghed – også uden tæt kontakt eller fælles interesser. Netop fordi de ikke forpligter, bliver de en lettilgængelig måde at være en del af naboskabet på. Dette ses både i litteraturen og i nærværende undersøgelse.

I flere af casene kan vi se, hvordan lette relationer og uformelle fællesskaber er vigtige for beboer samt erhvervsdrivende, og styrker tilhørsforholdet uden at skabe for meget forpligtelse. I Blågårdsgade er lette relationer blevet skabt gennem dét at hilse på hinanden og byde hinanden velkommen – både blandt beboere og butiksejere:

Da vi flyttede herved fra en anden lokation på Nørrebro, blev jeg næsten helt overvældet over, hvor mange der kom ned og hilste på. Både beboere og andre butiksejere. Når der kommer nye butikker til, forsøger jeg at gøre det samme og gå over og byde dem velkommen til kvarteret.

Anne, indehaver af butik, Blågårdsgade

Det fungerer godt, når beboere og butiksejere aktivt byder nye velkommen og hilser på hinanden i hverdagen. Den simple gestus gør, at folk hurtigt føler sig som en del af et fællesskab, der er let at træde ind i. I Urbanplanen danner den lokale nærgenbrugsstation rammen om et lignende uformelt og let fællesskab:

Nærgenbrugsstationen er en af de helt store spillere i området, når det gælder de uformelle fællesskaber. Der kommer alle forbi en gang imellem. Nogle kommer forbi og siger hej. Og der er altid kaffe på kanden.

Nina, Amagerplanen

I Urbanplanen fungerer nærgenbrugsstationen som et åbent og tilgængeligt mødested og som et naturligt samlingspunkt. Når folk alligevel kommer forbi, opstår små, uforpligtende møder helt af sig selv – understøttet af en atmosfære med kaffe på kanden og et rum, der inviterer til ophold. Det er netop dette, medarbejderne fra Amagerplanen har ønsket at skabe.

I både Amagerplanen og i Sorø Kommune arbejder man således aktivt med naboskab ved hjælp af netop de lette relationer og uforpligtende fællesskaber. For ikke at overvælde eller overbebyrde borgerne skabes lette formater for naboskabsdannelse. En af de aktiviteter, der

var med til at påbegynde nabofællesskabet Broby, var en klimacafé, som Sorø Kommune arrangerede:

Jeg har sådan en samskabende tilgang i mit arbejde – jeg ønsker ikke at pådutte borgerne noget. Så jeg ville gerne lave nogle klimacaféer. Altså både for at skabe en oplevelse for borgerne, hvor de samtidig lærer noget – uden at det bliver for forvaltningsagtigt.

Susanne, Sorø Kommune

På den måde har Sorø Kommune haft fokus på at skabe uformelle rammer for aktiviteter, hvor borgerne selv kan byde sig til, uden at blive påduttet et særligt ansvar eller en bestemt handling fra start. Når man kan være med, uden at skulle levere noget bestemt, bliver flere trygge ved at møde op, lytte, lære og langsomt engagere sig, hvis lysten opstår.

Vigtigheden i at have 'en fælles sag'

På tværs af casene ser vi, at "en fælles sag" kan fungere som en god anledning til, at beboere organiserer sig lokalt. Det samme ses i litteraturen, hvor naboskab og fællesskab giver handlekraft og styrke til at stå sammen om projekter og principper.

I Broby sker mobiliseringen gennem klimarelaterede aktiviteter, herunder Sorø Kommunes klimacaféer. Her deltager borgere f.eks. i faglige oplæg og mødes i grupper med andre fra deres nærområde for at drøfte, hvordan de selv kan handle lokalt. Klimacaféerne og de øvrige aktiviteter i Grønne Nabofællesskaber fungerer som en ramme for, at beboerne finder sammen om en sag, der samtidig skaber lokalt engagement og sammenhold:

**Jeg mødte både Signe og Susanne
[klimakoordinatorer fra Sorø Kommune]
til nogle klimacaféer, hvor der var faglige
oplæg og noget med at reparere tøj, og
som afslutning på hvert arrangement blev
deltagerne bedt om at sætte sig sammen med
folk fra deres lokalområde og reflektere over:
Hvordan kan I selv tage handling?**

Signe F., beboer i Broby

I Jegerup bygger fællesskabet på allerede stærke relationer, hvilket gør det muligt hurtigt at organisere sig, når der opstår et behov. Senest er beboerne gået sammen om "prepping" som fælles sag, hvor fællesskabet aktiveres. De sociale strukturer er så stærke, at beboerne let kan samles om ikke blot sociale aktiviteter, men også praktiske og sikkerhedsrelaterede tiltag.

I Urbanplanen samles beboerne om genbrug som fælles sag, særligt gennem nærgenbrugen. Her afleverer og henter de ting, deler ressourcer og sparer penge, samtidig med at stedet fungerer som et socialt mødested. Når beboerne kommer forbi med ting, skabes der anledning til at tale med naboer, drikke kaffe og invitere andre med. Der opstår et nabosamvær, som udspringer direkte af handlingen omkring genbrug.

På tværs af casene ses det således, hvordan "en fælles sag" er vigtig for fællesskabet og naboskabet. Sagen fungerer som noget "tredje" at mødes om – enten når et nyt naboskab skal etableres, eller når et eksisterende naboskab skal aktiveres. Naboskabet kan derfor både være et udgangspunkt for at løfte en sag og et resultat af at samarbejde om en sag.

Kendskab til hinanden gør det nemmere at række ud

Når man kender sine naboer, er det lettere at række ud til dem, hvis man en dag får brug for hjælp. Både i litteraturen og i nærværende undersøgelse ses det, hvordan dette sociale sikkerhedsnet bidrager til både livskvalitet og tryghed. I Broby oplever beboerne, at der er stor værdi i at kende hinanden og have mulighed for at række ud til sine naboer. Her taler beboerne, Grethe og Signe, om værdien af et godt naboskab, hvor man kender hinanden og tør spørge om hjælp, når man har brug for det:

“

Min bil brød sammen forleden, og så lånte jeg da jeres bil. Det havde jeg nok ikke lige gjort tidligere, hvor vi ikke kendte hinanden så godt. Eller den weekend, hvor en af naboernes toilet gik i stykker, og så gik Hans Henrik [Signes mand], der er VVS'er, da lige ind og hjalp, så de ikke skulle have det problem hele weekenden. Eller da jeg fik hold i nakken, der fik jeg hjælp til at køre til kiropraktoren.

Signe F., beboer i Broby

“

Ja, gode naboer er den bedste form for prepping. Vi kan jo alle sammen nogle forskellige ting, og kan hjælpe hinanden.

Grethe, beboer i Broby

I denne sammenhæng bliver sociale arrangementer og andre anledninger til at samles og lære sine naboer at kende afgørende. I Jegerup er beboernes primære anbefaling til andre lokalsamfund, at der bør planlægges fællesspisninger. De fremhæver, at fællesspisninger

både tiltrækker mange mennesker og er en effektiv måde at få et overordnet kendskab til beboerne i lokalsamfundet. Christian, en beboer fra Jegerup, fortæller følgende:

“

Vi ved, der er en kvinde, som har en iltmaskine i hjemmet. Det fandt vi ud af til en fællesspisning, fordi hun fortalte om det. Hvis ikke vi havde mødt hende til vores fællesspisning, ville vi ikke være opmærksomme på det, hvis nu strømmen en dag går i flere dage. Det ved vi nu.

Christian, beboer i Jegerup

Når beboerne har kendskab til hinanden, oplever de, at det er muligt at række ud til hinanden for at få hjælp. Samtidig bliver det lettere selv at hjælpe andre.

I Blågårdsgade fortæller lokale butiksejere og beboere om den tryghed, det skaber at kende hinanden i gaden – både blandt butiksejerne indbyrdes og i boligforeningerne. De fremhæver blandt andet, at kendskabet gør, at de tør række ud til hinanden for at få hjælp og holder øje med hinanden i hverdagen:

“

Jeg har haft forretning med en anden her i Blågårdsgade i cirka 20 år, men da jeg blev alene hernede for omkring to år siden, kunne jeg fortsat føle mig tryk ved at køre forretningen videre alene. Og det kunne jeg kun, fordi vi kender hinanden så godt på gaden. Vi holder ligesom lidt øje med hinanden.

Camilla, forretningsdrivende i Blågårdsgade

Ildsjælens vigtige, men sårbare rolle

På tværs af casene kan det ses, at såkaldte "ildsjæle" ofte driver fællesskabet frem. De tager initiativ, mobiliserer naboer og holder sammen på aktiviteter. Samtidig viser casene, at kommunal støtte kan være afgørende for at aflaste ildsjæle og dermed skabe mere robuste fællesskaber.

I Jegerup er Solveig en central ildsjæl. Hun kender lokalsamfundet, har et omfattende netværk og er dygtig til at søge midler til projekter. Hendes indsats suppleres af andre beboere, der driver forskellige sociale aktiviteter, men Solveig fungerer fortsat som hovedmotoren bag udviklingen.

I Blågårdsgade spiller Ebbe en lignende rolle. Gennem kulturarrangementer, festivaler og sit kendskab til både erhvervsdrivende og beboere skaber han forbindelser på tværs af grupper. Hans arbejde viser, hvordan én persons engagement kan være afgørende for at aktivere et bredt lokalmiljø.

I Urbanplanen udfører medarbejdere fra Amagerplanen en form for institutionaliseret ildsjælerolle. De igangsætter og understøtter aktiviteter, som nærgenbrugen og fællesspisninger, som beboerne er glade for og benytter aktivt:

Det er vigtigt, at der er nogen, der er den. I den perfekte verden skal alle vores projekter kunne fungere uden os, men reelt set er det svært, når der ikke er en tovholder. Og det er noget, vi har set igennem mange, mange år.

Medarbejder, Amagerplanen

Her bliver helhedsplanens medarbejdere det stabile omdrejningspunkt, der sikrer kontinuitet dér, hvor frivillige kræfter ikke kan bære opgaven alene. Særligt i Jegerup og Blågårdsgade, hvor én stærk person er drivkraften, bliver det tydeligt, at dette også kan udgøre en sårbarhed for naboskabet, hvis ildsjælen brænder ud. I Urbanplanen består sårbarheden derimod i, at myndighederne bærer ansvaret – og hvis de ikke er til stede en dag, vil naboskabet måske forsvinde.

I Broby er ansvaret derimod fordelt mellem flere beboere gennem et årshjul, hvor hver tovholder står for én aktivitet. Denne fordeling af ansvar gør naboskabet mere robust. Det grønne nabofællesskab understøttes desuden af lokalrådet:

Så er det op til den enkelte [tovholder] at række ud, hvis de ønsker hjælp fra os andre ... Årshjulet betyder, at vi ikke behøver at planlægge en hel masse, og at ansvaret er delt ud på forskellige personer. Man laver det, man har lyst til at lave, og vi sidder ikke alene med et stort ansvar

Signe F., beboer i Broby

Samtidig understøttes naboskabet af myndighederne i Sorø Kommune gennem Grønne Nabofællesskaber. Signe S., som er klimakoordinator i Sorø Kommune/Grønne Nabofællesskaber, forklarer, hvordan en kommune aktivt kan understøtte ildsjæle ved f.eks. at skabe struktur for kommunikation og videndeling i lokalsamfundet:

Beboerne er gode til at få idéer, og jeg hjælper dem for eksempel med at lave en rollefordeling eller uddelegere opgaver, så de kommer godt fra start. Det er vigtigt at anerkende det, som beboerne gør rigtig godt, og skabe lyst og motivation.

Signe S., klimakoordinator i
Sorø Kommune/Grønne Nabofællesskaber)

På tværs af casene står det klart, at ildsjæle er en stærk ressource, men at fællesskaber bliver sårbare, når ansvaret samler sig hos én eller få personer. Myndigheder kan derfor understøtte ildsjæle ved at tilbyde strukturer, tovholderfunktioner, netværksunderstøttelse og stabil koordinering.

Ressourcer til rådighed og overskud til fællesskabet

Beboernes personlige ressourcer har stor betydning for, hvem der kan engagere sig aktivt i at styrke et nabofællesskab. På tværs af de fire cases står det klart, at nogle beboere – typisk ildsjæle – har overskud, relevant erfaring, stærke sociale netværk eller sproglige kompetencer, som gør det lettere at påtage sig en organiserende rolle. Andre beboere har færre ressourcer og dermed mindre mulighed for at drive aktiviteter frem. Selvom litteraturen peger på, at såkaldt "social kapital" har stor betydning for et lokalsamfunds robusthed, bliver det her tydeligt, at det ikke kun er sociale ressourcer, der er afgørende for lokalsamfundets succes, men også mere samfundsmæssige, organisatoriske og faglige ressourcer.

Urbanplanen er en case, hvor der overordnet set er mindre overskud blandt en del af beboerne. Her står flere beboere uden for arbejdsmarkedet, og der er mange med anden etnisk baggrund, som ikke taler dansk. Dette betyder, at flere beboere ikke har de samme forudsætninger for at skabe fremdrift og indtage en organiserende rolle i nabofællesskabet – som det ses hos ildsjæle i andre lokalsamfund. I Urbanplanen er der derfor stor opbakning til de lokale fællesskaber fra blandt andre ansatte i Amagerplanen og Københavns Kommune:

Måske ville der opstå flere selvgroede fællesskaber, hvis vi ikke var her – men samtidig er der tale om sårbare borgergrupper, der ikke nødvendigvis har overskuddet til selv at tage initiativ og trække det helt store læs.

Mikkel, Amagerplanen

Det er på den måde nemmere at etablere, styrke og drive et lokalt fællesskab, når der er en række ressourcer til rådighed. Ud over de menneskelige ressourcer, er adgang til lokale og nationale puljer også vigtig, for at kunne gennemføre konkrete tiltag i lokalsamfundet. Det kan f.eks. være mindre beløb, som beboerne i Broby har søgt for at kunne betale leje af et lokale, så de kan mødes i den privat-ejede gamle skole, eller større puljer, som beboerne i Jegerup har søgt til etablering af en multihal, hvor beboere kan dyrke sport og deltage i andre aktiviteter. At søge disse puljer kræver dog også faglige ressourcer, blandt andet til at udarbejde ansøgninger.

Myndigheder kan understøtte de steder, hvor sådanne ressourcer mangler, eller hvor opgaverne bliver for omfattende for lokalsamfundet. I Broby ses det f.eks. som en meget stor støtte, at beboerne kan trække på kommunale medarbejdere til sparring eller på sekretariatet i Grønne Nabofællesskaber i forbindelse med fondsansøgninger. Sekretariatet tilbyder desuden et CVR-nummer og varetager driften af den officielle forening, hvilket betyder, at lokalsamfundet i Broby er fritaget for en lang række administrative opgaver, herunder at etablere og drive en bestyrelse.

Signe, som er beboer i Broby, siger:

Vi er fri for at skulle holde bestyrelsesmøder, vælge en referent og at nogen skal tage posten som kasserer – ingen gider jo at være kasserer, vel.

Signe., beboer i Broby

Når denne type ressourcer er til rådighed, kan det lokale fællesskab fungere mere lystbetonet. Myndigheder og støttende organisationer kan dermed bidrage til at skabe en bedre balance i, hvilke opgaver beboere selv skal varetage. Når der er plads og overskud til, at beboere kan fokusere på de mere lystbetonede opgaver, er det samtidig med til at reducere de barrierer, der ellers kan stå i vejen for, at beboerne kan drive og udvikle et nabofællesskab.

Vigtigheden i et fysisk mødested

På tværs af de fire cases er det tydeligt, at fysiske mødesteder er centrale for at skabe både planlagte, fælles aktiviteter og de små, uformelle hverdagsmøder, der binder beboerne sammen. De mindre møder i hverdagen, hvor man passerer hinanden, stopper op eller kigger forbi et sted, er vigtige, men de bliver både lettere og hyppigere, når der findes konkrete steder at gå hen, som understøtter ophold og kontakt.

I Jegerup fungerer den gamle skole som et samlingspunkt for lokalsamfundet. Da skolen lukkede, forsvandt et naturligt mødested, hvilket beboerne tydeligt mærkede. "Når man ikke har børnene i byen, så er der nogle fællesskaber og et naturligt mødested, der forsvinder," forklarer Solveig, der har boet i Jegerup det meste af sit liv. Som reaktion besluttede beboerne at overtage bygningerne og selv stå for renovering, drift og vedligehold: "Vi har selv renoveret det hele, og vi har også bygget en multihal ved siden af skolen. Vi gør også rent selv og står for vedligeholdelsen," fortæller Solveig.

I Urbanplanen viser fælleshuset og særligt nærgenbrugen, hvordan udformningen af et fysisk sted direkte påvirker, om beboerne bruger det – og hvordan stedet inviterer til små møder. Nærgenbrugsstationen var tidligere en mere konventionel genbrugsstation, lukket af og inviterede ikke til ophold. Efter en brand blev stedet genopbygget i en ny form:

Tidligere var der en mere klassisk genbrugsstation, og for cirka 10–12 år siden blev den brændt ned. Og så var vi sådan: Skal vi have mere hegn? Mere overvågning? Måske en vagt? Det var desværre ikke min idé – men i stedet for at lukke mere af, besluttede vi at åbne mere op. Og siden da er der ikke sket noget.

Mikkel, Amagerplanen

Den åbne udformning gør, at folk stopper op, kigger forbi og møder hinanden i løbet af dagen – også uden nødvendigvis at deltage i en aktivitet.

Det er et sted, hvor alle føler sig velkomne. Rent fysisk er det også et meget åbent område. Ikke ligesom Lykkebazaren, der ligner mere en butik. Eller fælleshuset her, der har lukkede døre ... Bymæssigt giver det også meget til området med sådan et sted, der summer af liv – også selvom man ikke deltager i det. Det bidrager til noget trykthed, fordi der er nogen

Nina, Amagerplanen

I Blågårdsgade fungerer selve gaden og Blågårds Plads som det centrale mødested. Pladsen er stor nok til festivaler, koncerter, demonstrationer, fodboldkampe, juletræsfester og andre arrangementer, men bruges også dagligt af beboere og erhvervsdrivende, som mødes på tværs. De erhvervsdrivende benytter desuden hinandens lokaler som mødesteder, hvilket skaber yderligere kontakthaver. Her understøtter de fysiske rammer både større arrangementer og de daglige interaktioner, der opstår, når folk opholder sig i gaden og på pladsen.

I Broby bliver behovet for et fysisk mødested tydeligt i forbindelse med planlægning af fællesspisninger. Da beboerne ikke havde adgang til egne lokaler, søgte de midler for at kunne leje festlokalet i den gamle skole. Casen viser, at når det fysiske mødested mangler, bliver planlagte aktiviteter sværere at opretholde:

Vi har søgt lokalrådet og Grøn Forum i Sorø Kommune om penge, så vi kunne købe et klippekort til at leje festlokalet i den gamle skole. Det betyder meget, at vi ikke skal betale fra gang til gang – nu har vi et sted, hvor vi kan mødes til fællesspisning og til grøn højskole i lørdags.

Signe F., beboer i Broby

På tværs af casene er det således tydeligt, at de fysiske mødesteder findes i forskellige formater og fungerer som neutrale og uformelle rum, hvor beboere kan mødes på tværs og opbygge relationer.

En udstrakt hånd fra kommunen

En kommune kan fremstå som en stor og kompleks organisation. Samtidig spiller kommunerne en vigtig rolle i forhold til at søge lokale puljer, opnå tilladelser, få adgang til lokaler, sikre politisk opbakning m.m. For lokalsamfundene er det afgørende, at der sidder et rigtigt menneske – en konkret kontaktperson – i kommunen, som tilbyder sin hjælp. Samtidig kan denne person være den, der inspirerer og giver den nødvendige opbakning til, at lokale ildsjæle tør kaste sig ud i projekter og fællesskaber.

I Jegerup kan de lokale beboere få hjælp af Bitten, som er landdistriktskoordinator. Hun hjælper borgerne med at navigere i det kommunale landskab, når de rækker ud:

Borgerne kan rigtig meget selv – vi skal bare hjælpe dem godt på vej. De rækker ud til mig som det første, og så fortæller jeg dem, hvem i kommunen de skal tale med, og hjælper dem videre derfra – før de er gået i gang med at skrive ansøgninger og det.

Bitten, landdistriktskoordinator i Haderslev Kommune

Derudover fortæller beboerne i Jegerup, at de har fået hjælp af en inspirerende oplægsholder, som har deltaget i lokale beboermøder. Han har hjulpet dem med at lægge en konkret plan for fællesskabets udvikling. Denne sparring har styrket den lokale retning og gjort det lettere for beboerne at drive fællesskabet frem.

I Blågårdsgade fortæller den lokale butiksejer, Ebbe, at de mangler en konkret kontaktperson i Københavns Kommune med lokalt kendskab til området – og ikke blot til den store kommunale organisation. Ebbe

lægger særligt vægt på, at det skal være en person, som ved, hvad området er for et sted, og som forstår de historiske og nuværende dynamikker, der knytter sig til Blågårdsgade og Blågårds Plads. Det har nemlig ikke den ønskede effekt, hvis kontakten alene har kendskab til kommunens processer:

Kommunen sender en gang imellem nogen i en rød jakke, der skal virke tryghedsskabende, men f.eks. til festivalen står de bare for sig selv ved toiletvognene, fordi der er ingen, der kender dem, og de kender ikke den lokale kontekst. Jeg savner en kommunal kulturperson, man kan gå til, som virkelig forstår Blågårdsgade og Blågårds Plads.

Ebbe, butiksejer i Blågårdsgade

I Urbanplanen fungerer den sociale helhedsplan, Amagerplanen, som den udstrakte hånd, og samtidig har medarbejderne stærke forbindelser til konkrete kontaktpersoner i Københavns Kommune:

Vi er fuldstændig infiltreret i hinanden, og vi opnår meget mere, når vi arbejder sammen. Vi forsøger i fællesskab at løfte områderne. For eksempel når vi laver fysiske løft af området, kommer kommunen med noget økonomi, og vi kommer med inddragelse og lokalkendskab.

Nina, Amagerplanen

I Sorø Kommune har klimakoordinatorerne arrangeret klimacaféer, hvor borgere kan deltage og blive inspireret til at starte et grønt nabofællesskab i deres lokalområde. Det var på denne måde, at Signe fra Broby, blev inspireret til at starte et lokalt fællesskab. For beboerne i Broby betyder det meget, at fællesskabet kan være uformelt og lystbetonet, mens Sorø Kommune og Grønne Nabofællesskaber understøtter de administrative opgaver:

Det er helt enormt, hvad vi kan få af hjælp. Grønne Nabofællesskaber har ligesom administrationen, de har CVR-nummer, og derfor behøver vi ikke at drive forening. Vi kan altid spørge [klimakoordinatoren] Signe om hjælp, og der sidder 11 fuldtidsansatte i Grønne Nabofællesskaber, som vi kan få hjælp fra, hvis vi for eksempel vil søge Novo Nordisk Fonden, eller hvad ved jeg.

Signe F. beboer i Broby

Fællesskaberne synes at trives bedst, når der i kommunen eller hos andre myndigheder findes en tydelig kontaktperson, som både kender lokalområdet og kan hjælpe beboerne – og dermed fungere som en udstrakt hånd. Det betyder meget at møde et menneske, frem for en stor organisatorisk struktur. Samtidig kan det være en stor støtte for lokale kræfter, når kommunen varetager de mere praktiske og administrative opgaver, så beboerne kan bruge deres energi på selve fællesskabet.

Kommunale kompetencer

Borgernes kommunale kompetencer kan være afgørende for at drive et lokalt fællesskab frem. På tværs af de fire cases er det tydeligt, at et fællesskab styrkes af adgang til ressourcer, f.eks. administrativ hjælp, midler fra lokale puljer m.m. Det kræver dog en særlig type viden og kompetencer at få aktiveret og opnå adgang til denne type ressourcer – man skal f.eks. kende til puljer, kunne skrive ansøgninger, trække i tråde hos lokalpolitikere eller kontakte embedsfolk for at få fokus på en sag.

I Jegerup er de lokale ildsjæle, Solveig og Asta, dygtige til at få deres budskaber frem og komme i tale med de rette personer. De fortæller:

Det vigtigste i forhold til kommunen er åbenhed og tillid til hinanden. Man skal ikke bare komme til kommunen og kræve ting! Man skal respektere hinanden. Ordentlighed er vigtigt. Man kan altid sparke en dør ind hos Haderslev Kommune – både hos politikere og hos embedsmænd. Og omvendt – så ringer Bitten altså også nogle gange og beder os om hjælp, f.eks. om vi må bruge Jegerup som case til det her?

Solvej, beboer i Jegerup

Solveig og Asta har tilsammen en solid grundforståelse for at skrive ansøgninger, formulere visioner og arbejde med byggeri m.m. Asta er tidligere kommunalrådsmedlem, og Solveig har arbejdet med opstart af virksomheder m.m. Det giver dem et godt udgangspunkt for at navigere i, hvem de skal tale med for at få deres lokale projekter sat i værk.

I Broby har Grethe bl.a. arbejdet i Sorø Kommune, og Signe har bl.a. arbejdet i Danmarks

Naturfredningsforening. De to er vigtige drivkræfter bag det grønne nabofællesskab. Grethe understreger, at det har været en stor fordel at have Signes viden om grøn omstilling, og fortsætter:

Jeg selv har vel dét, man kalder 'kommunal viden' – det er sådan noget med, hvem der sidder i byrådet og de forskellige udvalg, en fornemmelse for den kommunale tankegang, dagsordener, relationen mellem forvaltningerne osv.

Grethe, beboer i Broby

I Urbanplanen understøttes fællesskaberne af professionelle medarbejdere, der har tætte forbindelser ind i Københavns Kommune og efterhånden faste kontaktpersoner. På Blågård Plads, særligt i forbindelse med festivalen, har man ligeledes en viden og indgang til kommunen, idet én af de frivillige til daglig er ansat i Københavns Kommune.

På tværs af cases bliver det tydeligt, at fællesskaber kommer længere, når beboerne har "kommunale kompetencer." De stærke fællesskaber har én eller flere personer, der kender systemet indefra og tør række ud. Samtidig betyder gode relationer til myndighederne meget – især når der er tillid begge veje.

Blågårds Plads

Litteraturliste

Baron, N. (2025a). *Climate change adaptation as a part of everyday life: A practice theoretical approach to prevention and preparedness in remote communities. Journal of Risk Research, 28(7), 731–746.*

Baron, N. (2025b). *Klimaberedskabet fejler uden borgerinddragelse. Økonomi & Politik, 98(2), 28–40.*

Bruun, M. H. (2011). Egalitarianism and community in Danish housing cooperatives: Proper forms of sharing and being together. *Social Analysis, 55(2), 62–83.*

Det Kriminalpræventive Råd. (2025). *Temperaturmåling af naboskabet i Danmark.*

Granovetter, M. S. (1973). The strength of weak ties. *American Journal of Sociology, 78(6), 1360–1380.*

Hansen, A. H. (2019). Et bofællesskab og en bevægelse: En antropologisk analyse af økosamfundsaktivisme på tværs af skalaer. *Politik, 22(3).* <https://doi.org/10.7146/politik.v22i3.117732> [lederweb.dk]

Kwok, A. H., Paton, D., Becker, J., Hudson Doyle, E. E., & Johnston, D. (2018). A bottom up approach to developing a neighbourhood based resilience measurement framework. *Disaster Prevention and Management: An International Journal, 27(2), 255–270.*

Low, S. M. (1997). Urban fear: Building the fortress city. *City & Society, 9(1), 53–71.*

Low, S. M. (2017). Security at home: How private securitization practices increase state and capitalist control. *Anthropological Theory, 17(3), 365–385.*

Peterman, W. (2000). *Neighborhood planning and community based development: The potential and limits of grassroots action.* Sage.

Rohe, W. M., & Stegman, M. A. (1994). The impact of home ownership on the social and political involvement of low income people. *Urban Affairs Quarterly, 30(1), 152–172.*

Rosén, F. (n.d.). *Forstå social kapital og frivilligindsatser inden for samfundssikkerhed og beredskab: Et baggrundspapir.* TrygFonden.

Sandstrom, G. M., & Dunn, E. W. (2014). Social interactions and wellbeing: The surprising power of weak ties. *Personality and Social Psychology Bulletin, 40(7), 910–922.*

Vacher, M. (2007). Hjem kære hjem. I *Din bolig – dit valg: Da lejerne blev herre i eget hus* (s. 8–11). Boligkontoret Danmark.

Vacher, M. (2010). Looking at houses, searching for homes: An anthropological analysis of the relationship between Danish homeowners and their houses. *Ethnologia Scandinavica.*

Nabohjælp

Det Kriminalpræventive Råd og TrygFonden

Bo trygt!

TrygFonden

Videncentret
Bolius

Det
Kriminalpræventive
Råd